

55a/2920/21.12.2012

Nr. Ref: M154

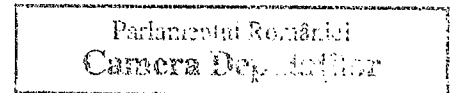
APROBAT

În ședința Biroului permanent al
Camerei Deputaților

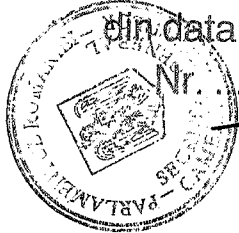
din data de 21.01.2013

ROMANIA

P. Nr. 40 din 21.01.2013

Parlamentul României
Camera Deputaților
Comisia pentru afaceri europene

București, 20 decembrie 2012

Nr. 40 / 361

**Informare privind participarea delegației Comisiei pentru afaceri europene a
Camerei Deputaților, la conferința „Justiție în perioada de austeritate: provocări și
oportunități pentru accesul la justiție”**

Bruxelles, 6-7 decembrie 2012

Conferința a fost organizată de către Agenția pentru drepturi fundamentale a Uniunii Europene, desfășurându-și lucrările la Parlamentul European.

Din partea Comisiei pentru afaceri europene a participat domnul deputat Mircea Grosaru și domnul Dan Matei, șef serviciu la secretariatul comisiei.

În deschiderea conferinței, domnul **Martin Schulz**, președintele Parlamentului European a menționat că Uniunea Europeană nu este încă membru Convenției Europene pentru Drepturile Omului și că există un pericol de fragmentare a spațiului de libertate, securitate și justiție, datorită neparticipării (opt-out) unor state membre la politicile din domeniu, cât și faptului că mai mult de 100 de măsuri din cadrul justiției și afacerilor interne nu au fost încă implementate.

Mai sunt încă cetățeni ai Uniunii care cred că Parlamentului European nu ar trebui să acționeze în aceste politici.

Totuși Uniunea Europeană nu este doar o piață internă și o uniune de liber schimb, ci o comunitate de valori.

În contextul crizei economice există cetățeni europeni care constată că alte entități au un succes economic mai mare decât Uniunea, deși nu respectă drepturile omului. Uniunea Europeană și-a asumat însă respectarea drepturilor omului ca valoare fundamentală a arhitecturii sale și de aceea va trebui să găsească soluții de echilibru pentru a asigura concomitent atât creșterea economică, cât și un standard superior al drepturilor omului.

Domnul **Loucas Louca**, ministrul justiției și ordinii publice din Cipru, a remarcat că în această eră a interdependenței, suntem martori ai unor îngrijorări politice și socio-economice fără

precedent, ca și a unor regrese, care afectează în multe feluri drepturile omului, și că angajamentul absolut față de respectul pentru valorile umane și a demnității este, mai mult decât oricând în prim plan, nu, pur și simplu ca o așteptare, ci ca o cerere din partea cetățenilor.

Este mai mult decât oricând înainte în centrul așteptărilor popoarelor, necesitatea de a promova și menține idealurile de libertate, pace, democrație și justiție, care pot fi stabilite și conservate, numai în cazul în care garanțiile de acces la justiție, sunt menținute și consolidate, atât la nivel european și național.

Aplicarea de măsuri radicale de austeritate poate afecta în mod negativ accesul la justiție, cu atât mai sever, pentru grupurile vulnerabile.

Criza economică profundă necesită o regândire a ceea ce guvernele fac și a modului în care acționează în domeniul sistemelor de justiție.

Se conturează câteva întrebări:

- În cazul în care reducerile bugetare nu poate fi evitate, cum pot guvernele să reducă costul în măsura maximă posibilă, fără diminuarea serviciilor de justiție?
- Cum se poate asigura să nu există nici un efect în detrimentul calității justiției?
- Ce măsuri pot fi luate pentru a proteja și apăra dreptul grupurilor vulnerabile în ce privește accesul la justiție?
- Ce măsuri pot fi luate pentru a identifica soluții inovatoare și structuri eficiente?

Criza economică globală și tulburarea situația drepturilor omului în Europa, face clar faptul că este nevoie de o acțiune colectivă.

În alocuțiunea sa, domnul **Morten Kjærum**, director al Agenției pentru drepturi fundamentale a Uniunii Europene s-a referit la decernarea premiului Nobel pentru pace Uniunii Europene și a subliniat meritul fundamental al Uniunii de a fi reușit să creeze instituții și mecanisme care să sprijine stabilitatea, chiar și în vremuri de criză.

Acesta este un drept consacrat în Carta drepturilor fundamentale a UE; orice persoană ale cărei drepturi au fost încălcate poate obține un răspuns corect și eficient pentru a rezolva problema, precum și despăgubiri pentru prejudiciul suferit. Dar, pentru ca acest lucru să fie posibil, există mai multe pre-condiții:

- În primul rând, victimele trebuie să fie conștiente de faptul că drepturile lor fundamentale sunt încălcate, cu alte cuvinte, toată lumea trebuie să își cunoască drepturile.
- Apoi, cetățenii trebuie să fie conștienți de faptul că există mecanisme - atât judiciare și non-judiciare - pentru a îi ajuta să obțină despăgubiri.
- Și în al treilea rând, cetățenii trebuie să fie puși în situația de a-și urmări drepturile justiție, fie personal, prin consiliere sau reprezentarea de către un avocat sau de o organizație care acționează în numele lor.

Atunci când vremurile sunt grele pot să apară mai multe încălcări de drepturi, dar și o reducere a posibilităților de a obține despăgubiri.

Dificultățile sociale cresc. Rata șomajului în UE este la cea mai mare cotă din ultimii 10 ani. Creșterea salariilor stagnează în multe țări, iar sărăcia și excluziunea socială sunt în creștere.

Un alt semnal de avertizare este încrederea în scădere în organismele publice, inclusiv în sistemul judiciar.

În vremuri de criză, există adesea o tendință de a se căuta țapi ispășitori, situație care poate duce la xenofobie, discriminare și o creștere a cazurilor de crimă motivată de ură.

În vremuri de austeritate este necesar ca societatea să se concentreze pe mai mult acces la justiție.

Și totuși, bugetele de justiție se din statele membre UE se reduc - în unele țări până la 20 la sută în acest an.

Se nasc întrebări care ar putea constitui puncte de pornire pentru dezbaterile conferinței:

- Ce putem face pentru a se asigura că reducerile bugetare nu au implicații asupra calității accesului la justiție?
- Cum putem folosi în circumstanțele actuale pentru a face față în mod constructiv cu situația, care ar putea, probabil, chiar da naștere unor metode noi, inovatoare înainte?
- Ce oportunități de reformă sunt posibile în situația actuală?
- Cum putem regândi structurile existente? Cum putem construi pe experiența deja obținută?
- Cum putem ameliora utilizarea mecanismelor non-judiciare? În ce măsură ar putea acestea să completeze formele tradiționale de justiție, eliberând resurse pentru acele cazuri care pot fi rezolvate doar în sala de judecată?
- Ce bune practici putem utiliza pentru a deschide noi deschideri în alte locuri din UE?

Noul tablou de bord pentru justiție, propus de vice-președintele Comisiei Europene, doamna Viviane Reding, ar putea măsura puterea, eficiența și fiabilitatea sistemelor de justiție a statelor membre, în cadrul semestrului european.

Doamna **Navanethem Pillay**, Înalțul Comisar al ONU pentru Drepturile Omului, și-a concentrat intervenția pe ideea că autoritățile ar trebui să atenueze impactul social al măsurilor de austeritate pe segmentele cele mai vulnerabile ale populației.

UE și statele sale membre au introdus excelente măsuri legislative în materia non-discriminării, dar aceasta nu sunt suficient de cunoscute de către grupurile de risc (imigranți, minorități naționale).

Cetățenii de etnie Roma fac plângeri rar - chiar dacă de cercetarea efectuată de către Agenție arată că aceștia au cea mai mare incidență în ce privește discriminarea.

Doamna Pillay a încurajat UE și guvernele tuturor statelor membre ale UE să condamne în mod clar toate formele de rasism anti-romi, precum și organismele de promovare a egalității stabilite în temeiul directivelor UE să își intensifice eforturile în abordarea formelor sistematice de discriminare care persistă împotriva romilor și migranților, mai ales în piețele imobiliare și a muncii.

Tensiunile sociale în creștere în mai multe țări relevă pericolele care pot fi asociate cu reducerea drepturilor economice, sociale și culturale. Autoritățile ar trebui să atenueze

impactul social al măsurilor de austeritate pe segmentele cele mai vulnerabile ale populației, prin asigurarea de consultări pe scară largă cu toate segmentele societății, care sunt susceptibile de a fi afectate de reducerile bugetare.

Deciziile privind măsurile de austeritate sunt întotdeauna dificile, dar Guvernele trebuie să se asigure că politicile lor economice, în special atunci când acestea implică o reducere drastică a cheltuielilor publice, să nu conducă la discriminare și un impact negativ asupra exercitării drepturilor omului, de exemplu, dreptul la o locuință adecvată, produse alimentare, de îngrijire a sănătății, educația și accesul la justiție. În plus, măsurile de stabilizare economică ar trebui să acorde o atenție deosebită nevoilor celor mai săraci și mai vulnerabili. Este esențial să se asigure ca drepturile persoanelor care trăiesc în sărăcie, migranți refugiați, membri ai minorităților, persoane cu handicap, persoane în vârstă să nu fie afectate în mod disproporționat de măsurile de austeritate.

Măsurile ar trebui să aibă un caracter temporar, limitat la perioada de criză. Ele ar trebui să fie limitate la ceea ce este necesar. Măsurile de austeritate ar trebui să respecte, de asemenea, principiul egalității și în conformitate cu interzicerea discriminării și să fie însoțite de o adoptarea simultană a măsurilor de atenuare a efectului crizei asupra celor mai vulnerabile persoane. În cele din urmă, măsurile de austeritate sunt acceptabile numai dacă acestea nu afectează obligațiile minime de bază generate de drepturile economice, sociale și culturale pe care statele s-au angajat să le respecte.

Accesul la justiție și la căi de atac adecvate în caz de presupuse încălcări ale drepturilor economice, sociale și culturale au fost identificate de către ONU, ca măsuri corespunzătoare pentru a da un efect intern pentru aceste drepturi ale omului și ca un mecanism de responsabilizare important.

În septembrie 2012, Consiliul pentru Drepturile Omului a adoptat prin consens principiile directoare privind sărăcia extremă și drepturile omului, care includ, de asemenea, o serie de recomandări către statele pentru a asigura dreptul la o protecție egală în fața legii, accesul la justiție și compensații eficiente.

Justiția în sens traditional este importantă, dar la fel sunt mecanismele non-judiciare, cum ar fi Institutele Naționale pentru Drepturile Omului. Faptul că există doar 10 state membre ale UE din cele 27 de care dispun în prezent de asemenea institute, care sunt în deplină conformitate cu "Principiile de la Paris" este un motiv de îngrijorare. Institutele Naționale pentru Drepturile Omului precum și alte organisme cu o competență în domeniul drepturilor omului joacă un rol crucial în furnizarea de asistență în justiție. Este vital ca acestea să fie, finanțate și dotate cu personal în mod adecvat, mai ales în vremuri de austeritate.

Domnul Juan Fernando López Aguilar, președintele Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne a Parlamentului European, a subliniat că în Tratatul de la Lisabona, accesul la justiție este un drept fundamental cu valoare egală cu a celorlalte drepturi. Însăși participarea la conferință reprezintă reafirmarea faptului că drepturile fundamentale vor fi salvagardate. Aceasta este o condiție de supraviețuire a Uniunii.

În cadrul panelului *„Justiția în recesiune: tendințe și provocări actuale privind accesul la justiție”* organizatorii au vizat identificarea principalelor provocări care confruntă sistemele de justiție în întreaga UE; impactul produs de creșterea sărăciei și șomaj, reducerea finanțării publice pentru instituțiile de justiție și a programelor de asistență judiciară. Determinarea schimbărilor instituționale și de politică cauzate de criza economică.

Doamna **Paula Teixeira da Cruz**, ministrul justiției din Portugalia, a arătat că statele membre ale Uniunii se confruntă cu provocarea de a construi o societate bazată pe egalitate și corectitudine, iar criza economică nu poate constitui un alibi sau o scuză a insuccesului.

Portugalia încearcă să asigure un acces sporit la justiție, în pofida restricțiilor bugetare cauzate de criză. Această preocupare se adresează în primul rând persoanelor vulnerabile.

Recent a fost elaborat un nou Cod de procedură simplificat, care caută echilibrul între drepturile cetățenilor și obligațiile autorităților.

Doamna **Teresa Jiménez-Becerril Barrio**, membru al Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne a Parlamentului European a solicitat participanților să accepte un exercițiu constând în identificarea celor care au fost victime ale unor infracțiuni (aproximativ 60% au răspuns afirmativ). A explicat că, la rândul său a fost victimizată prin asasinarea fratelui său de către organizația teroristă ETA.

S-a referit în continuare la propuneri UE adoptate de către comisia din care face parte, în particular ordinul european de protecție și respectiv protecția victimelor infracțiunilor.

Doamna **Maura McGowan**, președintele ales al Consiliului Baroului England & Wales a subliniat că, pe fondul crizei dreptul plătitorului de taxe britanic de a beneficia de rezultate pentru costurile suportate („value for money”) nu se mai realizează, datorită creșterii duratei proceselor și reducerii calității reprezentării în justiție prin reprezentare pro bono, auto-reprezentare, sau mandatar nespecializat („McKenzie’s friend”).

Salariile judecătorilor s-au redus cu 40 % față de anul 1999.

*
* *

Doamna **Viviane Reding**, Vice-președinte al Comisiei Europene, Comisarul UE pentru justiție și-a început discursul cu observația că asigurarea accesului la justiție este o chestiune care ține atât de drepturile fundamentale, cât și de dreptul Uniunii și reprezintă un aspect esențial al construcției europene. Este piatra de temelie a statului de drept pe care Uniunea este construită.

Articolul 47 al Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene garantează dreptul de acces efectiv la justiție, fiind printre cel mai frecvent invocate drepturi din Cartă.

Accesul la justiție nu este doar o interesantă problemă teoretică, ci și un act esențial pentru viața de zi cu zi a cetățenilor și a întreprinderilor, un adevărat „vis al cetățeanului”.

Cetățenii sunt preocupați de accesul la justiție; un sondaj Eurobarometru a arătat 2012 un apetit real în rândul cetățenilor pentru a avea mai multe informații despre unde să se adreseze în cazul în care drepturile lor fundamentale au fost încălcate.

Dacă dorim să asigurăm o justiție eficientă, trebuie să eliminăm obstacolele pe care cetățenii le pot întâlni de-a lungul diferitelor segmente "lanțului justiției", începând cu conștientizarea drepturilor și continuând cu orientarea în sistemul instituțional, accesul la asistență juridică și ajutor, funcționarea eficientă, corectă și independentă a instanțelor de judecată, punerea în aplicare eficientă a deciziei instanței.

Principala responsabilitate pentru sistemele naționale de justiție rămâne a statelor membre. Cu toate acestea, este, de asemenea, o problemă pentru Uniune, buna funcționare a sistemelor naționale de justiție fiind esențială atât pentru consolidarea recunoașterii reciproce în domeniul justiției europene, cât și pentru asigurarea aplicării efective a legislației Uniunii.

Din păcate, buna activitate a Agenției este periclitată prin aceea că nu va fi adoptat în Consiliu cadrul multianual, până la 31 decembrie 2012, astfel cum prevede dreptul Uniunii.

Datorita regulii unanimității, nu a existat nici o altă opțiune decât să se facă concesia ca Agenția să nu inițieze acțiuni privind cooperarea polițienească și judiciară în materie penală din proprie inițiativă în cadrul multianual nou, cu excepția cazului în care există o solicitare din partea Parlamentului European, a Consiliului sau a Comisiei.

Cu toate acestea, Regatul Unit nu a acceptat măsurile necesare pentru adoptarea cadrului multianual. Ca urmare, Agenția și personalului acesteia va fi în "mod de avarie", începând cu luna ianuarie 2013. Este un exemplu de felul în care cerința unanimității afectează activitatea Uniunii.

Doamna Reding și-a exprimat regretul că guvernul Marii Britanii pare să fi adoptat "politica scaunului gol" în materie de justiție și drepturi fundamentale.

Marea Britanie a decis să nu ia parte la realizarea obiectivelor importante, din cadrul noului program Justiție, care urmărește să promoveze cooperarea judiciară în materie civilă și penală, pentru a facilita accesul la justiție și pentru a preveni și reduce oferta și cererea de droguri.

În cadrul negocierilor privind aderarea Uniunii la Convenția Europeană a Drepturilor Omului, poziția Regatului Unit este neclară.

Uniunea Europeană nu este doar o zonă de comerț liber și nu este numai o piață internă. Este o comunitate de valori, în care respectarea drepturilor fundamentale este pre-condiție pentru aderarea la Uniune.

Uniunea noastră este o Uniune a justiției și drepturilor fundamentale. Apartenența la Uniune presupune acțiuni pentru drepturile fundamentale și justiție, și nu împotriva lor. Doamna Reding și-a exprimat speranța că Marea Britanie va continua să facă parte din Uniune.

În cadrul panelului *„Accesul la justiție în perioada de austeritate: noi oportunități pentru reformă?”* organizatorii au vizat modalitățile prin care această perioadă de criză economică să fie transformată într-o oportunitate de a regândi modul în care putem asigura accesul la justiție pentru toți, re-modela structurile existente instituționale, identifica metode alternative și mai eficiente din punct de vedere al costurilor, pentru a garanta o justiție eficientă și independentă. De asemenea, s-a supus atenției participanților importanța articulării principiilor-cheie ale justiției, modul în care acestea ar putea ghida răspunsurile politicilor și ajustările instituționale.

Soluționarea alternativă a litigiilor, căi non-judiciare de atac, e-justiția, extinderea calității procesuale a organizațiilor non-guvernamentale și altor actori, precum și alte mecanisme ar putea deveni instrumente utile pentru viitor. S-a propus discutarea raportului cost –beneficii al acestor instrumente. S-a propus de asemenea determinarea modului în care reformele în sistemul de justiție afectează grupurile cele mai dezavantajate societății.

Domnul **Claude Moraes**, membru al Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne a Parlamentului European a remarcat legătura între calitatea ajutorului legal și sinceritatea autorităților în a asigura accesul la justiție.

A precizat că trebuie păstrată o proporție justă a reducerilor de fonduri destinate justiției, pentru că reducerile excesive elimină șansa de a găsi punctul de echilibru între costurile și rezultatele actului de justiție.

Domnul **Luigi Berlinguer**, membru al Comisiei pentru afaceri juridice a Parlamentului European a arătat că ar trebui clădită o cultură judiciară a Uniunii, cu un proces comun de dezvoltare a capacităților tehnologice și de formare a resurselor umane, pe baza unui plan general (master plan) pentru gestionarea justiției la nivel european.

Doamna **Julia Laffranque**, judecător CEDO, a subliniat că drepturile cetățenilor ar trebui să fie concrete și effective, darn u în detrimetal calității actului de justiție.

Taxele judiciare mari afectează accesul la justiție. Ar trebui realizat un ehilbru între cuantumul taxei judciare și cuantumul compensărilor.

De asemenea, ar trebui sancționat abuzul de drept, în condițiile supra-încărcării de la CEDO, unde sunt 135000 de cauze pe rol.

Informarea justițiabililor este necesară (cost, durată, ajutor legal).

Doamna **Marcella Prunbauer-Glaser**, președintele Consiliului Barourilor și al Societăților de Drept din Europa a opinat că accesul la justiție ar trebui întărit, în special în vremuri de criză, iar calitatea actului de justiție ar trebui sporită.

Costurile justiției nu ar trebui raportate doar la drepturile omului ci și la efectele sociale, care pot fi chiar mai costisitoare.

A propus crearea unei linii de finanțare a UE pentru sistemele judiciare din statele membre, care întâmpină cele mai mari probleme. În același timp a arătat că și calitatea legislației determină numărul de cazuri.

*
* *

În continuarea lucrărilor , domnul **Nils Muiznieks**, Comisar al Consiliului Europei pentru drepturile omului, a abordat re-gândirea accesului la justiție, din perspectivă practică.

A subliniat că asistența judiciară nu este un act de caritate, ci o obligație a comunității.

Drepturile omului și statul de drept sunt cuvinte goale atunci când sistemul de justiție este ineficient sau inaccesibile.

Domnul Muiznieks s-a axat pe analiza asistenței judiciare, nevoilor speciale ale celor mai vulnerabile eprsoane, care nu sunt acoperite suficient în cadrul schemelor legale existente de ajutor, valoarea de utilizare eficientă a resurselor alternative complementare de asistență judiciară, cum ar fi litigii de interes public, organisme cu acces facil și proceduri simplificate.

Refuzul de asistență judiciară poate fi o încălcare a drepturilor omului atunci când procedura este foarte complex sau atunci când reprezentarea de către un avocat este obligatorie în fața instanței. Taxele judiciare excesive pot încălca, de asemenea, dreptul la un proces echitabil.

Statisticile Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) arată o variabilitate extremă în ceea ce privește cheltuielile de judecată și asistență judiciară. Asistența judiciară se face cu bugete de la 1 euro cent pe cap de locuitor din Albania sau 3 euro centi în Ungaria, până la 22 de euro, în Țările de Jos sau 46 de euro pe cap de locuitor în Anglia și Țara Galilor.

În timp ce majoritatea statelor membre ale Consiliului Europei încearcă să construiască un sistem mai eficient de asistență judiciară, există, de asemenea, o tendință îngrijorătoare în unele state să reducă bugetele în cadrul măsurilor de austeritate (Lituania și Bulgaria).

Sunt necesare acțiuni pentru a alinia practica statelor noastre membre în acest domeniu. În acest sens, statele membre trebuie să țină seama de jurisprudența Curții de la Strasbourg și să evite capcana de a adopta cel mai mic numitor comun.

Sistemele de asistență judiciară existente, de multe ori nu reușesc să împuternicească persoanele care aparțin grupurilor cele mai vulnerabile să caute dreptatea în fața instanțelor.

- Migranții: activitatea Agenției privind accesul la căi de atac eficiente pentru solicitanții de azil este remarcabilă. O atenție specială ar trebui să se acorde migranților ilegali și victimelor traficului de persoane. Acestea sunt persoane care sunt expuse la cele mai grave forme de exploatare și abuz, tocmai pentru că nu pot solicita ajutorul justiției, fără să se expună unor riscuri serioase. Nu este întâmplător faptul că Convenția Consiliului Europei privind traficul de ființe umane dedică multe prevederi de protecție a victimelor, inclusiv dreptul la asistență judiciară gratuită.

- Copii: accesul automat la justiție al copiilor nu este o realitate, iar sistemele noastre de justiție nu dispun de capacitatea de a răspunde în mod adecvat nevoilor copiilor. Consiliul Europei a elaborat orientări privind justiția prietenoasă pentru copil, care conțin secțiuni specifice privind accesul la instanțele judecătorești, precum și consiliere juridică și reprezentare. Ideea principală aici este faptul că, în calitate de purtători de drepturi, copii care înțeleg aceste drepturi ar trebui să poată să meargă la o instanță atunci când acestea sunt încălcate, cu consiliere judiciară adecvată. UE a decis să promoveze aceste orientări și să le utilizeze ca un punct de referință pentru legislația viitoare a UE.

- Persoanele cu handicap: În special, persoanele cu dizabilități intelectuale și psiho-sociale, se confruntă în continuare riscul de a fi lipsite arbitrar de orice control asupra vieții lor. Ele sunt adesea lipsite de capacitatea lor judiciară și, prin urmare, nu au nici măcar posibilitatea de a merge la tribunal pentru a contesta tutela sau de instituționalizarea. Mecanismele de luare a deciziilor alternative trebuie să fie dezvoltate pentru a permite exercitarea capacității judiciare depline în conformitate cu principiile Convenției Națiunilor Unite privind drepturile persoanelor cu handicap.

În continuare a abordat importanța completării asistenței judiciare cu resurse alternative eficiente, explicând că atunci când statele nu reușesc să asigure accesul persoanelor fizice la instanțe, există numeroase ONG-uri care acționează substanțial pentru promovarea drepturilor omului prin litigii strategice de interes public.

Rolul asociațiilor profesionale și sindicatelor este deosebit de important. Acest rol a fost recunoscut în cadrul Consiliului Europei a sistemului prin intermediul mecanismului de plângeri colective, menționat în Carta socială europeană. Din păcate, numai 15 state membre (13 din

care sunt membri ai UE) au acceptat acest mecanism, și numai unul, Finlanda, a deschis dreptul de a depune plângeri colective, pentru toate ONG-urile.

Atunci când instanțele rămân de neatins în practică, structurile naționale pentru drepturile omului (cum ar fi comisii independente, avocații poporului, organisme de promovare a egalității, organe de poliție, organisme de reclamații) pot, de asemenea, facilita accesul la justiție, prin proceduri simplificate.

Auto-reprezentare este o altă alternativă viabilă pentru a căuta justiția și trebuie să fie încurajată în continuare. Consiliul Europei poate oferi asistență prin organismele sale specializate, cum ar fi CEPEJ sau Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, precum și co-operare și programe de asistență.

Multe state membre se confruntă cu dificultăți uriașe legate de funcționarea sistemului lor judiciar, cum ar fi procedurile excesiv de îndelungate sau omisiunea de a executa hotărârile definitive. Multe dintre hotărârile Curții de la Strasbourg au indicat eșecul instanțelor naționale de a rectifica încălcările. Chiar mai rău, sistemul judiciar în sine este sursa de încălcări ale drepturilor omului în unele cazuri. Cifrele sunt foarte relevante: de la începuturile sale până în 2011, Curtea a emis 12,500 de hotărâri de încălcarea a regulilor, cu peste 10.000 de capete de acuzare de încălcare a dreptului la un proces echitabil într-un termen rezonabil și dreptul la o cale de atac efectivă.

Soluționarea disfuncțiilor extrem de grave și sistemice care afectează sistemele judiciare ale statelor noastre membre ar trebui să rămână o prioritate absolută.

*
* *

Lucrările au continuat pe 5 grupuri de lucru. Delegații Camerei Deputaților au participat la Grupul II: *Drepturilor victimelor infracțiunilor în cazuri transfrontaliere*, având în vedere participarea și contribuția Comisiei pentru afaceri europene la examinarea directivei pe această temă.

Doamna Joanna Goodey, șef al Departamentului Libertăți și Justiție al Agenției pentru drepturile omului a prezentat Raportul Agenției privind serviciile de asistență a victimelor.

Doamna **Frida Wheldon**, reprezentanta Organizației europene pentru sprijinirea victimelor (Victim Support Europe), a subliniat rolul esențial al societății civile, importanța identificării bunelor practici, necesitatea ca acțiunile organizațiilor ne-guvernamentale să fie formalizate, necesitatea unui raport costuri-efecte pozitiv.

Delegata Comisiei Europene a prezentat Directiva Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității. A remarcat importanța serviciilor de asistență a victimelor gestionate de organizații ale societății civile, fără de care implementarea directivei ar fi fost extrem de dificilă.

Delegatul Ministerului de interne al Sloveniei a ridicat problema protecției martorilor în cazurile acoperite de directivă.

Delegata Ministerului de externe al Austriei a adus în discuție conceptul de victimă indirectă, descris la art. 23 al directivei.

Doamna **Lisa Kenedy**, reprezentanta Organizației irlandeze de asistență pentru turiști a prezentat obiectivele și rezultatele activității organizației.

Au mai fost intervenții pe subiecte privind creșterea nevoilor sociale ale victimelor, importanța solidarității și cooperării în activitatea de asistență a victimelor, tendințele pe categorii de infracțiuni, metodele pentru facilitarea unei intervenții rapide de asistență, dificultatea compensării în cauzele transfrontaliere, importanța folosirii limbii materne a victimei, etc.

Pentru a accentua caracterul inter-activ al Grupului, organizatorii au solicitat constituirea de echipe de 2-3 participanți, care să prezinte propuneri de îmbunătățire a activității.

În cadrul acestui exercițiu am ridicat problema principiului „standardelor minime”, folosit în activitatea de reglementare din cadrul politicii de justiție și afaceri interne. Acest principiu ar trebui abandonat sau cel puțin limitat în aplicarea sa întrucât împiedică reglementarea completă și consistentă a domeniului.

Un exemplu prin care recursul la „standarde minime” a afectat directiva privind protecția victimelor este definiția incompletă a victimei, precum și absența unor prevederi care să limiteze în timp perioada acordării statutului de victimă și drepturilor aferente. O propunere cu caracter practic a fost flexibilizarea asistenței victimelor traficului de persoane, în cazul adăposturilor, care ar trebui să aibă un rol multiplu, astfel încât să poată fi utilizate și în perioadele în care nu există victime ale acestui tip de infracțiune.

*
* *

După prezentarea în plenul conferinței a concluziilor grupurilor de lucru, doamna **Maija Sakslin**, președintele Consiliului de conducere al Agenției pentru drepturi fundamentale a Uniunii Europene, a făcut bilanțul contribuțiilor participanților la reuniune.

Accesul la justiție este un drept fundamental în sine. Dar este deosebit de important, pentru că asigură punerea în aplicare a altor drepturi fundamentale. Drepturile fundamentale, accesul la justiție și o justiție eficientă și independent sunt pietrele de temelie ale societăților noastre democratice.

În pofida crizei economice și a măsurilor de austeritate accesul la justiție trebuie să fi crescut, nu redus. Miza este însă nu cantitatea, ci calitatea accesului de justiție.

A apreciat referirea din discursul președintelui Parlamentului European, domnul Martin Schulz la relația dintre drepturile fundamentale și succesul economic, care sunt două fețe ale aceleiași monede. De aceea este la fel de necesară monitorizarea drepturilor fundamentale ca și monitorizarea deficitelor bugetare.

Dreptul la o cale de atac eficientă, precum și posibilitatea de a solicita despăgubiri pentru încălcarea drepturilor fundamentale sunt necesare, inclusiv în vremuri de austeritate.

În pofida constrângerilor fiscale serioase, criza nu poate fi un alibi sau o scuză, pentru restrângerea accesului la justiție, în special pentru cei mai vulnerabili.

Rolul sectoarele non-guvernamentale și private a fost subliniat ca fiind vital pentru a asigura accesul la justiție. Cu toate acestea, guvernele rămân principalele responsabile pentru respectarea drepturilor omului. Rolul ONG-urilor și a sectorului privat ar trebui să completeze, nu să substituie măsurile guvernamentale. Modele reușite de asistență juridică ale guvernelor

care sprijină actorii non-guvernamentali și privați, ar trebui să fie în continuare încurajate și promovate.

Este esențial să se asigure că cetățenii, și în special cei din grupurile vulnerabile, sunt conștienți de drepturile lor.

Există mai multe instrumente noi pentru creșterea gradului de conștientizare, inclusiv, e-justiția. Dar implementarea presupune o investiție inițială, ceea ce este dificil să se obțină, în vremuri de austeritate. De asemenea, vor fi necesare acțiuni de educație și formare profesională. Cel mai avansată tehnologie nu va putea să înlocuiască contactul uman.

Trebuie totuși reținut că munca reactivă, adică răspunsul la situații concrete, nu este suficient, fiind necesar să se aloce resurse pentru măsuri pro-active, cum ar fi creșterea gradului de conștientizare, prevenire, monitorizare. Pe termen mediu, acest lucru ar reduce costurile totale ale justiției - atât financiar, cât și social.

Asistența judiciară nu ar trebui să se limiteze la taxele de reprezentare sau la suportarea costului procedurilor judiciare, ci ar trebui să includă, de asemenea, orice alte taxe care constituie bariere reale pentru individ de a apela la justiție, cum ar fi costurile de transport. Desigur, accesul la un avocat și la asistență judiciară este deosebit de importantă în situații transfrontaliere.

Există deja instrumente bune, dar acestea trebuie să fie utilizate mai mult.

Un astfel de instrument este medierea. Unele țări au făcut experiențe pozitive cu medierea obligatorie. Medierea aduce economii uriașe de costuri.

Agentia lucrează în prezent la un proiect privind serviciile de sprijinire a victimelor. Anul viitor va fi prezentată o imagine de ansamblu a diferitelor modele și metode de sprijinire a victimelor în întreaga existență a UE. Acest lucru va include practicile promițătoare de servicii de sprijinire a victimelor, care pot servi ca modele.

Statele membre își pot împărtăși experiența pentru a îmbunătăți serviciile de sprijinire a victimelor în întreaga UE, inclusiv schimbul de metode inovatoare pentru a depăși problema resurselor limitate. Cooperarea între (și în) serviciile de sprijinire a victimelor, sistemul judiciar, autoritățile polițienesci și societatea civilă este esențială.

În încheiere a subliniat mesajul cheie al conferinței: justiția poate părea scumpă, dar costurile financiare și sociale ar fi și mai mari, în cazul restrângerii accesului la justiție.

Deputat **Mircea Grosaru**

Redactat DM